

www.ziraat.selcuk.edu.tr/dergi

Selçuk Üniversitesi
Selçuk Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi
23 (48): (2009) 72-76
ISSN:1309-0550

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE ÇİFTLİK (TARIMSAL İŞLETME) YAPI ANKETLERİ (DERLEME)

Fethi Şaban ÖZBEK^{1,2}

¹Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Ankara / Türkiye
(Geliş Tarihi: 24.03.2008, Kabul Tarihi:29.10.2008)

ÖZET

Tarımsal yapının incelenmesi, tarımsal işletmelerin durumunun gözlemlenmesi ve Üye Devletler arasında yatay ve dikey karşılaştırılabilir verilerin elde edilebilmesi açısından Çiftlik (Tarımsal İşletme) Yapı Anketleri (ÇYA) Avrupa Birliği'nde (AB) büyük bir öneme sahiptir. AB'de bugüne kadar ilki 1966 sonuncusu 2007 yılında olmak üzere toplam 16 ÇYA uygulanmıştır. Bu anketlerden 1970/71, 1979/80, 1989/90 ve 1999/2000 yıllarında yapılanlar genel tarım sayımları olup diğerleri örnekleme dayalı anketlerdir. ÇYA uygulamaları, temel olarak 'Tarımsal İşletmelerin Yapısıyla İlgili Topluluk Anketlerinin Organizasyonu' başlıklı 571/88 sayılı Komisyon yönetmeliği ile düzenlenmektedir. AB'de değişen tarımsal yapı ve ihtiyaçlar çerçevesinde yeni bir ÇYA yönetmeliğinin çıkartılmasında son aşamaya gelinmiştir. Bu makalede; AB'de uygulanmakta olan ÇYA'ların amacı, kapsamı, tarihi gelişimi, yasal dayanağı, ÇYA'da kapsanan değişkenler, yeni ÇYA yönetmeliği ve Türkiye'de ÇYA çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarım istatistikleri, Çiftlik yapı anketi

FARM STRUCTURE SURVEYS IN EUROPEAN UNION

ABSTRACT

Farm Structure Surveys have a great importance in European Union (EU) in terms of monitoring agricultural structure, observing the state of agricultural holdings and obtaining comparable horizontal and vertical data between Member States. In EU, sixteen Farm Structure Surveys (FSS) of which the first was in 1966 and the last was 2007 were implemented up to now. While the surveys implemented in 1970/71, 1979/80, 1989/90 and 1999/2000 were the general agricultural censuses, the others were the sample surveys. FSS have been mainly implemented base on Council Regulation (EEC) No 571/88 on the "Organization of Community surveys on the structure of agricultural holdings". To execute a new FSS regulation developing in the frame of changing agricultural structure and needs is at final stage in EU. In this article; the information on the aim, context, historical development, legal basis, characteristics, new regulation of FSS implemented in EU and the studies carried out in Turkey about FSS is given.

Keywords: Agricultural statistics, Farm structure survey

GİRİŞ

AB'de ÇYA'lar, farklı coğrafi seviyelerde belirli bir zaman aralığında tarımsal işletmelerle ilgili karşılaştırılabilir veri elde etmek amacıyla uygulanmaktadır. Üye Devletler tarafından uygulanan ÇYA'ları on yılda bir yapılan genel tarım sayımları ve genel tarım sayımları arasında yapılan örnekleme dayalı anketler olarak iki kısımda incelemek mümkündür. Genel tarım sayımlarında veriler ülke geneli, bölge ve il ayırımında derlenebilirken örnekleme dayalı anketlerde yalnızca ülke geneli ve bölge ayırımında veri derlenebilmektedir.

ÇYA uygulamaları, temel olarak 'Tarımsal İşletmelerin Yapısıyla İlgili Topluluk Anketlerinin Organizasyonu' başlıklı 571/88 sayılı Komisyon yönetmeliği ile düzenlenmektedir. Topluluk mevzuatında bu yönetmeliğe ilaveten ÇYA uygulamalarını düzenleyen bir dizi yardımcı karar ve yönetmelik bulunmaktadır.

ÇYA'lar tüm Üye Devletlerde yapısı mevzuatla belirlenmiş değişkenler hakkında veri elde etmek amacıyla uygulanmaktadır. ÇYA'da kapsanan değişkenleri 4 farklı grupta incelemek mümkündür:

- Tarımsal işletmeler hakkında genel bilgi
- Arazi kullanımı
- Hayvancılık
- Diğer konular (işgücü, kırsal kalkınma, idari yapı vs.)

ÇYA verilerinin Üye Devletler arasında karşılaştırılabilir olması amacıyla uygulanan anketlerin belirlenen zaman diliminde gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. ÇYA'nın uygulanma takvimi Avrupa Komisyonu'na bağlı Tarım İstatistikleri Komitesi tarafından belirlenmektedir. Genel tarım sayımları on yılda bir yapılırken, tarım sayımları arasında yapılan örnekleme dayalı anketler iki-üç yılda bir yapılmaktadır.

Üye Devletler tarafından derlenen veriler Avrupa Birliği İstatistik Ofisi'ne (EUROSTAT) düzenli olarak gönderilmektedir. Üye Devletlerin ÇYA verilerini EUROSTAT'ın iletim uygulaması olan eDAMIS (Elektronik Veri Akışı Yönetim Sistemi) aracılığıyla iletmeleri EUROSTAT tarafından tavsiye edilmektedir. eDAMIS bir web uygulaması olup tüm İstatistik Ofisleri ile bazı kuruluşlar tarafından yetkili kişiler

²Sorumlu Yazar: fethi.ozbek@tuik.gov.tr

aracılığıyla kullanılabilir. Üye Devletler tarafından gönderilen veriler EUROSTAT tarafından toplulaştırılmakta ve yayımlanmaktadır. ÇYA'ların sonuçları, AB genelinde tarımsal işletmelerden derlenen verilerin toplandığı EUROFARM veritabanında istatistikî tablolar halinde bulunmaktadır. Bu tablolar vasıtasıyla AB'de bulunan tarımsal işletmeler hakkında zaman, alan, ekonomik büyüklük ve coğrafi bölge ayırımında bilgi elde etmek mümkün olmaktadır. Ayrıca, ÇYA çalışmasını tamamlayan Üye Devletler anketin tarihçesi, kapsamı, yasal mevzuatı, değişkenleri, referans periyodu, soru formu, anket organizasyonu, anket tasarımı, örnekleme, veri toplama, veri girişi, veri analizi, tahminler ve yayınlar gibi konuları kapsayan ayrıntılı bir ulusal rapor hazırlamak ve bu raporu Komisyona iletmek zorundadırlar.

Üye Devletler istatistikî anketler haricinde ÇYA kapsamında çeşitli kaynakları kullanarak veri derleyebilmektedirler. Bu kaynaklar Üye Devletler tarafından Komisyona bildirilmekte ve bu kaynakların kullanım çerçevesi yönetmelik veya kararlarla Komisyon tarafından belirlenmektedir. Üye Devletler tarafından kullanılan bu kaynaklara örnek olarak aşağıdaki sistemleri vermek mümkündür;

- Entegre İdare ve Kontrol Sistemi
- Organik Tarım Sistemi
- Büyükbaş hayvanların tanımlanması ve izlenmesi sistemi

AB'de ÇYA'larla ilgili çeşitli yayımlar mevcuttur. Bunlar; 1966/1967'den 1997'ye kadar Çiftlik Yapı Anketleri, Çiftlik Yapı Anketi 1999/2000, Tarım İstatistikleri Üç Aylık Bülten – Özel Konu: ÇYA 2003 ve ÇYA 2005'in sonuçlarının yer aldığı "Odaklanmış İstatistikler" yayımlarıdır. Ayrıca, ÇYA ile ilgili gelişmeler EUROSTAT'ın resmi web sitesinden duyurulmaktadır.

ÇİFTLİK (TARIMSAL İŞLETME) YAPI ANKETLERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ, YASAL DAYANAĞI VE KAPSANAN DEĞİŞKENLER

Tarihi Gelişim

AB'de bugüne kadar toplam 16 ÇYA uygulanmıştır. 1966/1967, 1970/71, 1975, 1977, 1979/80, 1983, 1985, 1987, 1989/90, 1993, 1995, 1997, 1999/2000, 2003, 2005 ve 2007 yıllarında gerçekleştirilen bu anketlerden 1970/71, 1979/80, 1989/90 ve 1999/2000 yıllarında yapılanlar on yılda bir yapılan genel tarım sayımları olup diğer anketler örnekleme dayalı anketlerdir.

İlk ÇYA 1966/1967 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu'na üye 6 ülke (Belçika, Almanya, Fransa, İtalya, Lüksemburg, Hollanda) tarafından tesadüfi olarak seçilen 1,2 milyon tarımsal işletmede uygulanmıştır. Bu çalışmayı yürüten ülkelere Avrupa Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu tarafından

destek sağlanmıştır (European Commission EUROSTAT, 2000).

Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından yapılması öngörülen genel tarım sayımları çerçevesinde 1970/1971 yıllarında Üye Devletler tarafından genel tarım sayımları gerçekleştirilmiştir. 1975 yılında 9 ülke tarafından 900.000 tarımsal işletmede yapılan ÇYA, genel olarak 1966/1967 yılında yapılan ÇYA ile benzerlik arz etmektedir. Metodolojik olarak küçük değişiklikler söz konusu olsa da 1977 yılında yapılan ÇYA 1975 yılında yapılan ÇYA'yı temel alarak hazırlanmış ve uygulanmıştır.

1979/80, 1989/1990 ve 1999/2000 yıllarında uygulanan ÇYA, FAO'nun tavsiyesi üzerine tüm tarımsal işletmelerde uygulanmıştır. 1983, 1985 ve 1987 yıllarında gerçekleştirilen ÇYA'larda diğer anketlerden farklı olarak bazı konular kapsam dahiline alınmıştır. Yunanistan ÇYA'yı ilk olarak 1983 yılında, İspanya ve Portekiz ise 1987 yılında uygulamıştır. 1993 ve 1997 yıllarında uygulanan ÇYA Hollanda, Belçika ve Lüksemburg'da tam sayım diğer ülkelerde örnekleme dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. 1995 yılında uygulanan ÇYA çoğu ülkede örnekleme dayalı olarak yapılmış olup yalnızca Hollanda, Belçika, Lüksemburg ve Avusturya'da tam sayım uygulanmıştır (European Commission EUROSTAT, 2000). AB'de önemi ve kapsamı gün geçtikçe artan ÇYA'lar 1999/2000, 2003, 2005 ve 2007 yıllarında tüm Üye Devletler tarafından uygulanmıştır.

Yasal Mevzuat

ÇYA uygulamaları, Avrupa Topluluğu Resmi Gazetesi'nde yayımlanan Konsey ve Komisyon tarafından çıkartılan bir dizi yönetmelik ve kararlarla düzenlenmektedir. Bu yönetmelik ve kararları konusuna göre şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Anket organizasyonunda uygulanacak temel kurallar (Yönetmelikler: 2467/96/EC, 571/88/EEC)
- Üye Devletler tarafından hakkında bilgi derlenmesi gereken değişkenlerin listesi (Yönetmelikler: 2006/204/EC, 2004/2139/EC, 2002/143/EC, 807/89/EEC, 571/88/EEC; Kararlar: 98/377/EC, 97/621/EC, 96/170/EC, 94/677/EC, 93/156/EEC)
- Değişkenlerin tanımlanması (Yönetmelikler: 1444/2002/EC; Kararlar: 2000/115/EC, 97/418/EC, 96/170/EC, 89/651/EEC)
- İstatistikî araştırmalar dışında kullanılabilir veri kaynakları (Yönetmelikler: 2005/124/EC; Kararlar: 98/377/EC, 97/621/EC)
- ÇYA verilerinin son gönderilme tarihi (Yönetmelikler: 2004/2139/EC, Ek 3, 68/2003/EC, 99/714/EC; Karar: 97/407/EC, 93/502/EEC, 89/652/EEC)

- EUROFARM sisteminde yer alan verilerle tabular veri bankasında yer alan tablolara ait Topluluk programı (Yönetmelikler: 571/88/EEC; Kararlar: 99/799/EC, 97/341/EC, 94/772/EC, 89/653/EEC)
- Ekonomik büyüklük ve çiftlik tipolojisine göre işletmelerin sınıflandırılması (Kararlar: 2003/369/EC, 1999/725/EC, 96/393/EC, 88/284/EEC, 377/85/EEC)

Kapsanan Değişkenler

ÇYA'da yer alan değişkenlerin kapsamı 1966 yılında uygulanan ilk ÇYA'dan günümüze kadar sürekli genişlemiştir. Son olarak 2007 yılında yapılan ÇYA 13 ana başlık altında uygulanmış olup her bir başlık alt bölümlere ayrılmış ve anket kapsamında sorgulanmıştır. 2007 yılında yapılan ÇYA kapsamında aşağıdaki konular hakkında bilgi derlenmiştir (Commission Regulation (EC) No 204/2006):

- İşletmenin coğrafi konumu
- İşletmenin yasal sorumlusu ve yönetimi
- İşletmenin yasal durumu ve üretim sistemi
- Ekilebilir alan
- Sebze ve meyve bahçeleri
- Daimi çayır ve otlak arazileri
- Uzun omurlu bitkiler
- Diğer araziler
- Mantar, sulama, tarım amaçlı kullanılmayan araziler, destekler
- Hayvancılık
- Tarımsal alet ve makineler
- İşgücü
- Kırsal kalkınma

YENİ ÇİFTLİK (TARIMSAL İŞLETME) YAPI ANKETİ YÖNETMELİĞİ

Gıda güvenliği, kırsal kalkınma ve tarım-çevre göstergeleri gibi konuların son yıllarda ön plana çıkması, tüketici taleplerindeki değişimler, yeni üretim yöntemlerinin kullanılabilir hale gelmesi, Ortak Tarım Politikası'nda meydana gelen değişiklikler, AB genişleme süreci gibi nedenlerden dolayı son yıllarda ÇYA'nın yapısında değişiklik yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyacı karşılayabilmek amacıyla 2010 yılında yapılması planlanan ÇYA'da yer alacak değişkenlerin kapsam ve tanımlarının yer aldığı yeni bir yönetmelik hazırlama çalışmaları devam etmektedir. Bu yönetmelikte AB tarafından tavsiye edilen yeni değişiklikleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Charlier, H. 2007):

- Değişken listesinin güncellenmesi
- Örnekleme dayalı ÇYA'ların sayısının azaltılması ve sayımların kapsamının yeniden tanımlanması
- Coğrafi yer tanımları

- Bazı değişkenlerin örnekleme dayalı anketlerle derlenmesi
- Tarımsal üretim yöntemleri ile ilgili yeni bir anket düzenlenmesi

Değişken Listesinin Güncellenmesi

Yeni yönetmelikle ÇYA'lara bazı yeni değişkenlerin eklenmesi ve mevcut bazı değişkenlerin yapısının değiştirilmesi planlanmaktadır. Yeni düzenleme ile değişken listesinde yapılması planlanan değişiklikleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Organik tarım uygulayan işletmelerde tarım alanları ve hayvan sayıları ile ilgili mevcut verilere ek olarak organik tarım verilerinin bitkisel ve hayvansal ürün ayrımında derlenmesi
- Toplam alan ve hayvan sayısını da kapsayacak şekilde organik tarım dışında kalan sertifikalı üretim verilerinin belli başlı bitkisel ve hayvansal ürün ayrımında derlenmesi
- Yenilenebilir enerji üretimi ve üretimde kullanılan tarımsal ürünlere ait verilerin derlenmesi
- Genetiği değiştirilmiş bitkilerin yetiştirildiği alan verileri
- Diğer kar getirici faaliyetlere ait ayrıntılı bilgilerin derlenmesi (Daha önceki uygulamalarda yalnızca diğer kar getirici faaliyetlerde bulunulup bulunulmadığı sorgulanırken yeni düzenleme ile bu faaliyetler için harcanan zamanın ne kadar olduğu da sorgulanmaktadır.)
- Son üç yılda tarımsal işletmeler tarafından alınan kırsal kalkınma yardımlarına dair verilerin derlenmesi

Örnekleme Dayalı ÇYA'ların Sayısının Azaltılması ve Sayımların Kapsamının Yeniden Tanımlanması

Yeni yönetmelikle örnekleme dayalı ÇYA'ların sayısının azaltılması öngörülmektedir. 2000 ve 2010 yılları arasında örnekleme dayalı ÇYA'lar 2003, 2005 ve 2007 yıllarında olmak üzere 3 kez uygulanmıştır. 2010 ve 2020 yılları arasında ise bu sayının 2013 ve 2016 yıllarında uygulanmak üzere ikiye düşürülmesi planlanmaktadır.

Mevcut ÇYA'da tarımsal işletmeler ekonomik veya fiziksel büyüklüklerine göre kapsam dahiline alınmakta ve bu işletmelerde anket uygulaması yapılmaktadır. Fiziksel büyüklük kapsamında kullanılabilir tarımsal alanı 1 hektardan fazla olan tarımsal işletmeler kapsam dahiline alınmaktadır. Ekonomik büyüklük kapsamında ise anket uygulanacak tarımsal işletmelere ait standart brüt karın tüm işletmelere ait toplam standart brüt karın en

az %99'unu temsil etmesi gerekmektedir. Üye ülkeler bu iki ölçütten herhangi birini seçmek suretiyle ÇYA'ları uygulamaktadırlar. Anket uygulanacak işletmelerin farklı ölçütlere göre belirlenmesi karşılaştırılabilir veri elde edilmesinde güçlükler meydana getirmektedir. Bu nedenle meydana gelen güçlükleri ortadan kaldırmak amacıyla 2010 yılında yapılacak ÇYA'da işletmelerin yalnızca fiziksel büyüklük ölçütüne göre belirlenmesi planlanmaktadır (Charlier, H. 2007).

Coğrafi Yer Tanımı

Yeni yönetmelikte ÇYA'ların coğrafi yer tanımında değişiklik öngörülmektedir. Buna göre, ÇYA'ların coğrafi yeri belirlenirken tarımsal işletmenin merkezinin enlem ve boylam bilgilerinin derlenmesi planlanmakta böylece işletmenin merkezinin tarımsal işletmeden farklı bir yerde tanımlanmasının önüne geçilmektedir. Tarımsal işletmenin merkezi, tarımsal işletme ile aynı yerde bulunduğu takdirde işletme yöneticisinin kaldığı yer diğer durumda ise tarımsal işletmedeki bir bina olarak tanımlanmaktadır (Council of the European Union, 2007).

Bazı Değişkenlerinin Örneklemeye Dayalı Anketlerle Derlenmesi

Tam sayıma dayalı ÇYA'larda bazı değişkenlere ait bilgilerin işletmelerin tamamından derlenmesi uygulamada çeşitli zorluklara neden olmaktadır. Dolayısıyla tarımsal, alet ve makinelere ait veriler ile diğer kazanç sağlayıcı faaliyetlerde işgücü verilerinin örneklemeye dayalı anketlerle yapılması planlanmaktadır (Charlier, H., 2007).

Tarımsal Üretim Yöntemleri İle İlgili Yeni Bir Anket Düzenlenmesi

Avrupa Komisyonu, tarımsal işletmelerde kullanılan üretim yöntemlerini tespit etmek amacıyla 2010 ÇYA ile bağlantılı olarak tarımsal üretim yöntemleri anketi adı altında yeni bir anket uygulamayı planlamaktadır. Tarımsal üretim yöntemleri anketi ile tarımsal işletmelerde uygulanan üretim yöntemleri, tarımsal araziyi korumak amacıyla kullanılan yöntemler, hayvan otlakları ve barınaklar, gübre ve bitki koruma ürünü kullanımı ve sulama konuları hakkında veri toplanması planlanmaktadır (European Commission EUROSTAT, 2008).

TÜRKİYE'DE ÇİFTLİK (TARIMSAL İŞLETME) YAPI ANKETİ ÇALIŞMALARI

AB'ye uyum çerçevesinde ülkemizde de ÇYA çalışmaları devam etmektedir. Ülkemizde tarımsal işletmelerin yapılarını gözlemleyebilmek amacıyla düzenli olarak tarım sayımları yapılmaktadır. Bu sayımlar 1927, 1950, 1963, 1970, 1980, 1991 ve 2001 yıllarında gerçekleştirilmiş olup bir sonraki genel tarım sayımının 2011 yılında yapılması planlanmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2005). Genel tarım sayımlarına ek olarak AB'ye uyum

çalışmaları kapsamında örneklemeye dayalı ÇYA çalışmaları Türkiye İstatistik Kurumu bünyesinde başlatılmıştır. MEDA II Programı çerçevesinde yürütülen "Türk İstatistik Sisteminin Geliştirilmesi Projesi" kapsamında örneklemeye dayalı ilk ÇYA 61.000 tarımsal işletmede 2006 yılında uygulanmaya başlanmıştır. 2006 ÇYA kapsamında aşağıdaki konular hakkında veri derlenmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2006):

- İşletmenin yasal durumu ve diğer faaliyetleri
- Arazi tasarruf şekli ve kullanımı
- Bitkisel üretim ve hayvancılık
- Özel amaçlı kullanılan alanlar (örtüaltı dahil)
- Tarımsal alet ve makine varlığı ile kullanımı
- Hanehalkı kompozisyonu ve istihdam
- Diğer göstergeler (sulama, işletme içi kullanım)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Tüm dünyada tarım istatistikleri; anketler ve idari kayıtlar kullanılarak derlenmektedir. Tam sayım ve örneklemeye dayalı anketlerden oluşan ÇYA'larda bazı değişkenlerin derlenmesinde idari kayıtları kullanmak mümkün olmaktadır. Tarım istatistiklerinin temeli oluşturan anket ve idari kayıtları bünyesinde bulunduran ÇYA'lar tarım istatistiklerinin üretilmesinde vazgeçilmez bir veri kaynağıdır. Ayrıca, AB'de tarımsal yapının incelenmesi, tarımsal işletmelerin durumunun gözlemlenmesi ve karşılaştırılabilir verilerin elde edilebilmesi açısından da ÇYA'lar büyük önem arz etmektedir. Topluluk tarafından finanse edilen birkaç istatistiki anketten birisi olan ve EUROFARM'da yer alan verilerin temeli oluşturan ÇYA, Ortak Tarım Politikasının (OTP) oluşturulmasında faydalanılan önemli bir veri kaynağıdır.

Bu nedenlerden dolayı AB üyesi ülkeler hem kendi ihtiyaçlarını hem de yönetmelik ve kararlarla yasal temele oturtulmuş Komisyon ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla mevzuatta belirtilen şekilde ÇYA'ları uygulamak, sonuçları analiz etmek ve EUROSTAT'a verileri düzenli ve zamanında aktarmaya büyük önem vermektedirler.

Tarım sektöründe meydana gelen değişimleri göz önünde bulundurarak hazırlanan ve eskisine göre kapsamı genişleyen yeni ÇYA yönetmeliğine uygun anketlerin düzenlenmesi tarım istatistikleri alanında AB mevzuatına uyumun gerçekleştirilebilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. AB'ye uyum konusunda büyük ilerlemeler kaydeden ve tam uyumun gerçekleştirilmesi yönünde iradesini tam olarak ortaya koyan ülkemizde ÇYA'ların hazırlanması ve yürütülmesinden sorumlu TÜİK bünyesinde diğer alanlarda olduğu gibi ÇYA alanında da uyum çalışmaları tüm hızıyla devam etmektedir.

KAYNAKLAR

- Charlier, H., 2007, the EU Farm Structure Surveys from 2010 Onwards.
- Commission Regulation (EC) No 204/2006 of 6 February 2006 adapting Council Regulation (EEC) No 571/88 and amending Commission Decision 2000/115/EC with a view to the organization of Community surveys on the structure of agricultural holdings in 2007 (OJ L 034 , 07/02/2006 P. 0003 – 0020).
- Council of the European Union, 2007, Commission note on the proposed use of georeference to locate a farm in FSS.
- Council Regulation (EEC) No 571/88 of 29 February 1988 on the organization of Community surveys on the structure of agricultural holdings (OJ L 56, 2.3.1988, p. 1).
- European Commission EUROSTAT, 2000, Farm Structure Surveys - Historical Results.
- European Commission EUROSTAT, 2003, Farm Structure 1999/2000 Survey.
- European Commission EUROSTAT, 2003, Draft Regulation on List of Characteristics for FSS 2005 and 2007.
- European Commission EUROSTAT, 2005, Agricultural Statistics – Quarterly Bulletin; Special Issue: Farm Structure Survey 2003.
- European Commission EUROSTAT, 2007, Structure of agricultural holdings, Eurostat Metadata in SDDS format: Base Page.
- European Commission EUROSTAT, 2007, Working Document on Item 3.2 of the Agenda: Eurofarm Manual for Data Suppliers Survey 2007.
- European Commission EUROSTAT, 2008, Working document on Item 4.1 of the Agenda: Draft Regulation on FSS and SPAM Definitions.
- European Commission EUROSTAT, 2008, Working document on Item 4.1 of the Agenda: Handbook on Implementing the FSS and SPAM Definitions.
- Türkiye İstatistik Kurumu, 2005, Resmi İstatistik Programı 2007-2011.
- Türkiye İstatistik Kurumu, 2006, Tarımsal İşletme (Çiftlik) Yapı Anketi Açıklama Kılavuzu.

²Sorumlu Yazar: fethi.ozbek@tuik.gov.tr